ECLI:LV:ZRT:2018:1115.1A73010818.2.S

Nr. 1A73010818
Nr. 1A-0108/18

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Dobelē 2018. gada 15. novembrī

Zemgales rajona tiesa, tiesnese Inga Putra,
piedaloties sūdzības iesniedzējam /pers. A/ un Dobeles novada Administratīvās komisijas Bērnu lietu apakškomisijas pārstāvim Andim Lukšam,
atklātā tiesas sēdē 2018. gada 5. novembrī izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ sūdzību par Dobeles novada Administratīvās komisijas Bērnu lietu apakškomisijas 2018. gada 28. marta lēmumu Nr. D41/67-AK.

Aprakstošā daļa

[1] 2018. gada 27. februārī Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes amatpersona sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu Nr. PC 188236 par to, ka 2017. gada 22. decembrī plkst. 13.20 /pers. A//adrese/, izraisīja konfliktu ar /pers. C/ bērna /pers. D/, dzimušas /datums/, klātbūtnē par saskarsmes tiesībām, skaļā balsī, uzstājīgi lika /pers. D/ braukt līdzi, rāva aiz rokas, neizvēlējās pareizo saskarsmes jautājumu risinājumu, ievērojot bērna vislabākās intereses, tādējādi radīja bērnam emocionālu spriedzi un pārdzīvojumus, līdz ar to izdarīja fizisku un emocionālu vardarbību pret bērnu.

Protokolā norādīts, ka pārkāpta Bērnu tiesību aizsardzības likuma 9. panta otrā daļa. Pārkāpums kvalificēts pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 172.^{2} panta pirmās daļas.

[2] Ar Dobeles novada Administratīvās komisijas Bērnu lietu apakškomisijas 2018. gada 28. marta lēmumu Nr. D41/67-AK (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) /pers. A/ sodīts ar naudas sodu 20 *euro*.

Lēmumā norādīts, ka /pers. A/ vaina administratīvā pārkāpuma izdarīšanā pierādīta ar lietas materiāliem to kopumā un savstarpējā saistībā, t.i., ar administratīvā pārkāpuma protokolu, /pers. C/ iesniegumu, nepilngadīgās /pers. D/ paskaidrojumu, /pers. E/ paskaidrojumu, /pers. C/ paskaidrojumu, Dobeles novada Bāriņtiesas pārskatu, /pers. A/ paskaidrojumu.

Lēmumā norādīts, ka emocionāla vardarbība pret bērnu ir tāda rīcība, kas liek bērnam izjust emocionālu spriedzi, apdraudot vai ietekmējot vecumam atbilstošu emocionālu attīstību. Viens no emocionālās vardarbības veidiem ir kliegšana un lamāšanās uz bērnu. Komisija uzskata, ka /pers. A/ rīcība, kliedzot un raustot bērnu, rada bērnā emocionālu spriedzi un pārdzīvojumus, kas savukārt apdraud bērna normālu emocionālu attīstību, tādējādi tā ir atzīstama par emocionālu vardarbību. To, ka strīdus situācija radījusi bērnam emocionālus pārdzīvojumus un bailes, apliecināja arī nepilngadīgā /pers. D/ 2018. gada 23. janvāra paskaidrojumā.

Lietā nav konstatēti apstākļi, kas mīkstina atbildību. Lietā ir konstatēts apstāklis, kas pastiprina atbildību atbilstoši LAPK 34. panta pirmās daļas 3. punktam – pārkāpumā iesaistīts nepilngadīgais.

[3] /pers. A/ lēmumu pārsūdzējis tiesā. Sūdzībā norādīts, ka pārsūdz lēmumu pilnā apjomā. Protokolā aprakstītās darbības neatbilst Bērnu tiesību aizsardzības likuma 1. panta 11. un 12. punktam, tātad neatbilst fiziskās un emocionālās vardarbības jēdzienam un būtībai. /pers. A/ nav pret bērnu pielietojis veselībai vai dzīvībai bīstamu apzinātu spēku un nebija pakļāvis savu mazmeitu kaitīgo faktoru iedarbībai, nedraudēja viņai, nelamājās, nepazemoja, neizturējās vardarbīgi pret citām personām bērna klātbūtnē. Lietā nav dokumenta, kas apstiprinātu, ka bērnam ir radīta emocionāla spriedze vai pārdzīvojums. Pārsūdzētais lēmums ir nelikumīgs un atceļams.

[4] Tiesas sēdē sūdzības iesniedzējs sūdzību uzturēja, paskaidroja, ka nav darījis pāri savai mazmeitai, lieta ir safabricēta, paskaidrojumos atspoguļotas nepatiesas ziņas, visas iestādes un amatpersonas nepatiesi vēršas pret viņu. Sūdzības iesniedzējs gribējis pie sevis ciemos Ziemassvētkos aizvest mazmeitu, jo mazmeita to pati ļoti gribēja, mazmeita pie viņa nodzīvojusi deviņus gadus, tad atņemta un atdota tēvam /pers. C/, kas nekrietni izturējies pret viņa meitu. Mazmeitas tēvs /pers. C/ nav ļāvis mazmeitai pie viņa ciemoties. Ar /pers. C/ komunicēt nevēlas un nepiekrīt, ka tikšanos ar mazmeitu viņam būtu ar /pers. C/ jāsaskaņo.

Iestādes pārstāvis paskaidroja, ka sūdzības iesniedzējam ir impulsīva daba. Faktiski strīda pamatā ir nesaskaņas starp diviem pieaugušiem cilvēkiem par bērnu un bērns šim strīdam ir pa vidu, un cieš no tā. Lietā Valsts policija bija ieguvusi pietiekami daudz pierādījumu, lai būtu pamats konstatēt /pers. A/ vainu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā un administratīvā soda piemērošanā.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, izvērtējusi visus lietas materiālus to kopumā un savstarpējā saistībā, secina, ka sūdzība nav pamatota, taču tiesai jāgroza /pers. A/ piemērotais soda mērs.

[6] Pārsūdzētais lēmums pamatots ar

LAPK 172.^{2} panta pirmo daļu, kas noteic, ka par fizisku vai emocionālu vardarbību pret bērnu izsaka brīdinājumu vai uzliek naudas sodu līdz 70 *euro (redakcijā, kas bija spēkā uz notikuma brīdi 2017. gada 22. decembrī)*.

Tiesa norāda, ka, kaut arī administratīvā pārkāpuma protokolā pārkāpuma būtība aprakstīta kā fiziska un emocionāla vardarbība pret bērnu, no pārsūdzētā lēmuma redzams, ka iestāde ir konstatējusi /pers. A/ darbībās tikai emocionālu vardarbību un saukusi viņu pie administratīvās atbildības tikai par emocionālu vardarbību. Tas nozīmē, ka tiesvedības ietvaros tiesai ir jāpārbauda, vai notikumā ir administratīvā pārkāpuma sastāvs tikai daļā par emocionālu vardarbību pret bērnu, vai /pers. A/ ir vainīgs administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, vai /pers. A/ ir sodāms par šo pārkāpumu, vai ir apstākļi, kas mīkstina vai pastiprina atbildību, un kāds sods piemērojams /pers. A/.

[7] Emocionālas vardarbības definīcija ietverta Bērnu tiesību aizsardzības likuma 1. panta 12. punktā, proti, emocionāla vardarbība ir bērna pašcieņas aizskaršana vai psiholoģiska ietekmēšana (draudot viņam, lamājot, pazemojot viņu, bērna klātbūtnē vardarbīgi izturoties pret viņa tuvinieku vai citādi kaitējot viņa emocionālajai attīstībai).

No minētās tiesību normas redzams, ka likumdevējs par emocionālu vardarbību atzinis bērna pašcieņas aizskaršanu vai psiholoģisku ietekmēšanu, turklāt devis uzskaitījumu tam, kā bērna pašcieņas aizskaršana vai psiholoģiska ietekmēšana var izpausties. Tajā pašā laikā tiesa uzsver, ka šo izpausmju uzskaitījums nav izsmeļošs, proti, kaitēt bērna emocionālai attīstībai var ne tikai draudot, lamājot vai pazemojot bērnu, bērna pašcieņas aizskaršana vai psiholoģiska ietekmēšana var izpausties arī citādi. Līdz ar to katrā konkrētā gadījumā jākonstatē pie atbildības saucamās personas darbības un rūpīgi jāizvērtē, vai ar konkrētām darbībām ir aizskarta bērna pašcieņa, vai ir notikusi psiholoģiska ietekmēšana.

Turklāt tiesa kā nepamatotu noraida /pers. A/ argumentu, ka lietā nav dokumenta, kas apstiprinātu bērnam radīto emocionālo spriedzi vai pārdzīvojumus. Tiesa vērš /pers. A/ uzmanību uz to, ka šādam dokumentam lietā nemaz nav jābūt. LAPK 172.^{2} pantā paredzētais administratīvā pārkāpuma sastāvs ir formāls, proti, nav nepieciešams konstatēt, ka pārkāpuma rezultātā ir iestājušās kādas nelabvēlīgas sekas, tātad nav nepieciešams konstatēt, vai un kādas psiholoģiska rakstura sekas pēc notikuma iestājušās bērnam. Lai personu sauktu pie atbildības par emocionālu vardarbību pret bērnu, ir pietiekami konstatēt, ka pie atbildības saucamās personas darbības atbilst emocionālās vardarbības definīcijas pazīmēm.

[8] Administratīvā pārkāpuma protokolā norādīts, ka /pers. A/ veicis šādas darbības: bērna vectēvs /pers. A/ bērna klātbūtnē konfliktēja ar bērna tēvu /pers. C/, skaļā balsī, uzstājīgi lika mazmeitai braukt līdzi, rāva bērnu aiz rokas.

Tiesas sēdē iestādes pārstāvis norādīja, ka šādus faktiskos notikuma apstākļus apstiprina lietā esošie pierādījumi.

Tiesa lietā konstatē šādus pierādījumus.

2018. gada 5. janvārī /pers. C/ vērsies Valsts policijā ar iesniegumu, norādot, ka 2018. gada 22. decembrī /adrese/, kas ir viņa un meitas /pers. D/ dzīvesvieta, atbrauca meitas vectēvs /pers. A/ un atveda meitu no skolas. Vectēvs uzstāja, lai Liene brauc pie viņa uz Bikstiem, bet Liene pateica vectēvam, ka to negrib. /pers. A/ sāka Lieni raustīt aiz drēbēm, un viņa iemuka tualetē. /pers. A/ uzstāja, lai Liene nāk ārā un brauc viņam līdzi. /pers. C/ norādīja /pers. A/, ka meitene nekur nebrauks. /pers. A/ sāka bļaut uz Lieni, teica, ka viņa brauks, vilka aiz rokas ārā no dzīvokļa. /pers. C/ dzina /pers. A/ ārā no dzīvokļa, bet viņš negāja. Liene nobijās, uztraucās, drebēja. Šāda vectēva rīcība ir emocionāli negatīvi ietekmējusi bērnu.

2018. gada 23. janvārī Valsts policijas amatpersonai tēva /pers. C/ klātbūtnē sniegusi paskaidrojumus /pers. D/, norādot, ka vectēvs, vedot viņu mājās pēc skolas, teicis, lai viņa brauc ciemos pie viņa. Pa ceļam vectēvs viņai norādījis, lai saka tētim, ka grib braukt pie vectēva. Taču viņai ar tēti bija sarunāts, ka Ziemassvētkos viņa būs ar tēti, bet pie vectēva brauks 25. decembrī. Vectēvs gribēja, lai brauc tajā pašā dienā. Dzīvoklī bija tētis, audžumamma /pers. E/ un kopā ar vectēvu ienāca arī vecmamma /pers. G/. Vectēvs bļāva virsū tētim, ka viņa gribot braukt pie vectēva, bet viņa negribēja braukt tajā dienā. Tētis opim teica, lai nebļauj, ka viņa pie vectēva brauks 25. decembrī. No satraukuma iegājusi tualetē, pēc tam iznākusi ārā, tad vectēvs viņu sācis raut aiz rokas, lai brauc līdzi, bet pa vidu iestājās /pers. E/ un neļāva viņu raut. Pēc tam tētis izsauca policiju, jo vectēvs nebrauca prom, tikai bļāva. Atbrauca policija un vectēvs aizgāja. No visa notikušā bija satraukusies un nobijusies.

2018. gada 14. februārī Valsts policijas amatpersonai sniegusi paskaidrojumus /pers. E/, norādot, ka 2017. gada 22. decembrī Lieni no skolas mājās atvedis vectēvs /pers. A/ un licis meitenei taisīties braukt pie viņa. /pers. C/ teicis, ka bija sarunāts, ka Liene brauks ciemos pie vectēva 25. decembrī, bet /pers. A/ bija uzstājīgs un paceltā balsī jau sāka teikt Lienei, lai iet viņam līdzi, paņēma Lieni aiz rokas un rāva pie sevis. Liene mēģināja atkāpties, bet /pers. A/ nelaida vaļā. /pers. E/ iestājusies pa vidu. /pers. A/ sāka bļaut virsū Lienei, ka viņa brauks vectēvam līdzi. Lai nav jāredz strīds, devusies ar Lieni uz citu istabu. Liene bija satraukta un sabijusies. /pers. A/ neklausīja /pers. C/ norādei doties prom no dzīvokļa, tāpēc tika izsaukta policija. Atbrauca policija un izskaidroja /pers. A/, ka viņš nevar ar varu bez vecāku piekrišanas aizvest bērnu prom.

2018. gada 14. februārī Valsts policijas amatpersonai sniedzis paskaidrojumus /pers. C/, norādot, ka tiesā ir ierosināta lieta par bāriņtiesas lēmumu, ar kuru /pers. C/ noteiktas aizbildniecības tiesības par meitu. Šo lēmumu pārsūdzējis /pers. A/. Viņš ar visādiem veidiem cenšas panākt, lai viņam tiek piešķirtas aizbildņa tiesības.

2018. gada 27. februārī Valsts policijas amatpersonai sniedzis paskaidrojumus /pers. A/, norādot, ka pēc mazmeitas vēstules zināja, ka viņa grib uz Ziemassvētkiem braukt pie viņa, tāpēc braucis viņai pakaļ. /pers. C/ neļāva viņai braukt līdzi, jo viņiem svētkos bijis kaut kas ieplānots. /pers. A/ bijis uzstājīgs un teicis, ka Liene grib braukt pie viņa. Lienei teicis, lai nāk viņam līdzi, bet viņa nav nākusi. /pers. C/ lika iet ārā no dzīvokļa, bet viņš nav gājis. Liene ieskrējusi tualetē, jo viņai bija bail. Saucis Lieni no tualetes ārā. Uzskata, ka jāņem vērā tas, ko Liene pati grib. Tā kā viņa bija teikusi, ka grib pie vectēva, uzskatījis, ka viņai jābrauc līdzi. /pers. C/ nevarēja viņu dzīt ārā, velējies dzirdēt, ka Liene pasaka tēvam, ka grib braukt viņam līdzi. Bijis uzstājīgs, taču vēlas, lai ir godīgi, proti, lai ņem vērā Lienes teikto. Nevar samierināties, ka /pers. C/ nosaka, kur bērns pavadīs laiku, taču netiek ņemtas vērā bērna vēlmes. Uzskata, ka nav bijis emocionāli vardarbīgs, gribējis panākt, lai tiek ņemtas vērā Lienes vēlmes. Nav Lieni rāvis aiz rokas.

2018. gada 26. janvārī Dobeles novada bāriņtiesa sniegusi pārskatu par /pers. D/, norādot, ka Lienes klases audzinātāja telefoniski izteikusi bāriņtiesai bažas par to, ka Liene ir satraukusies un nobijusies, kad skolā ierodas vectēvs /pers. A/. /pers. A/ skolas apmeklēšana būtu jāpārtrauc, jo tas negatīvi ietekmē Lienes emocionālo stāvoli un izglītības procesu.

Tiesa, novērtējot šos pierādījumus kopumā un savstarpējā saistībā, atzīst, ka ar tiem ir konstatēts, ka starp /pers. A/ un /pers. C/ izcēlies konflikts, konflikta iniciators bijis /pers. A/, strīda priekšmets – saskarsmes ar bērnu tiesību izmantošana. /pers. A/ uzstājīgi skaļā balsī, kas tika vērsta gan pret /pers./, gan /pers. D/, licis bērnam pret viņa gribu braukt līdzi, mēģinājis bērnu ar spēku aiz rokas vilkt sev līdzi, maldīgi uzskatot, ka rīkojas atbilstoši Lienes vēlmēm. No lietā iegūtajiem pierādījumiem, kas ir konsekventi un saskanīgi, secināms, ka Liene nevēlējās braukt pie vectēva 22. decembrī, bet bija ieplānojusi Ziemassvētkus pavadīt kopā ar tēvu, savukārt pie vectēva braukt 25. decembrī. Kaut arī sūdzības iesniedzējs apšauba meitenes patieso vēlmju pareizu atspoguļošanu rakstveida paskaidrojumā, tiesai nav pamata neticēt bērna sniegtajiem paskaidrojumiem Valsts policijā, jo tiesai nav pamata šaubīties par Valsts policijas amatpersonas godprātīgumu, pildot savus dienesta pienākumus. Arī tiesas sēdē /pers. A/ apstiprināja, ka nav pazīstams ar Valsts policijas inspektori T. Cauni, kas faktiski izslēdz jebkādu amatpersonas ieinteresētību fiksēt tādus paskaidrojumus, kas neatbilst paskaidrojuma sniedzēja sacītajam. To, ka starp /pers. A/ un /pers. C/ izcēlies konflikts, ka /pers. A/ saskarsmē un komunikācijā ar mazmeitu un /pers. C/ bijis uzstājīgs, runājis skaļā balsi, pieprasījis mazmeitai rīkoties pēc paša ieskatiem, kas nav atbilduši ne /pers. C/, ne mazmeitas Lienes vēlmēm konflikta brīdī, atbilst paša /pers. A/ paskaidrojumiem. /pers. A/ noliedz tikai mazmeitas raušanu aiz rokas. Taču tiesas vērtējumā fakts, ka /pers. A/ satvēris meiteni aiz rokas, mēģinot ar viņu kopā doties prom no dzīvokļa, apstiprina gan pati mazmeita, gan /pers. C/, gan /pers. E/. Tiesai nav pamata apšaubīt šo personu paskaidrojumu ticamību, jo tie ir savstarpēji konsekventi, papildina viens otru, turklāt tie lielākoties saskan arī ar /pers. A/ paskaidrojumiem par notikumu. Tiesai nav pamata domāt, ka tikai un vienīgi fakts par bērna satveršanu aiz rokas varētu būt izdomāts un neatbilst patiesībai pie apstākļiem, ka viss pārējais notikuma izklāsts atbilst /pers. A/ versijai par notikumu.

[9] Secīgi tiesai jāpārbauda vai šis konflikts, konkrēti, /pers. A/ rīcība konflikta ietvaros ir atzīstama par emocionālu vardarbību pret bērnu. Tiesa, novērtējot /pers. A/ rīcību kopsakarā ar emocionālas vardarbības definīciju, atzīst, ka šajā lietā pamatoti konstatēta emocionāla vardarbība pret bērnu.

Tiesas vērtējumā, ņemot vērā bērna vecumposmu, strīds starp diviem bērnam tuviem cilvēkiem – tēvu un vectēvu izraisa emocionālus

pārdzīvojumus. Kaut arī bērna aizgādības jautājuma dēļ starp pieaugušajiem ir izveidojušās ilgstošas naidīgas attiecības, to demonstrēšana paša bērna klātbūtnē nav pieļaujama. Visi konfliktā iesaistītie apliecina, ka Liene bija satraukusies un nobijusies, ka nevēlējās doties līdzi vectēvam, no bailēm pat kādu laiku bija noslēpusies tualetē. Vectēva saskarsmes realizēšanas plāni nesaskanēja ar paša bērna vēlmēm un bērna tēva norādēm, neskatoties uz to, /pers. A/ bijis uzstājīgs, faktiski mēģinot bērnu vest sev līdzi ar spēku pret paša bērna gribu. Šāda /pers. A/ rīcība neatbilst bērna interesēm. Šie apstākļi nepārprotami liecina, ka konflikts ir bērnam radījis spriedzi, psiholoģiskus pārdzīvojumus un tie kaitē bērna emocionālai attīstībai, tādējādi pret bērnu ir vērsta emocionāla vardarbība pretēji /pers. A/ viedoklim, ka viņš nav bijis vardarbīgs.

[10] No pārsūdzētā lēmuma nav redzams, ka, nosakot sodu, būt izvērtēti visi LAPK 32. panta otrajā daļā norādītie apstākļi. Lēmumā ir ietverta norāde tikai par to, ka lietā nav atbildību mīkstinošu apstākļu, bet ir konstatēts viens atbildību pastiprinošs apstāklis – pārkāpumā iesaistīts nepilngadīgais. Ņemot vērā šo atbildību pastiprinošo apstākli (no pārsūdzētā lēmuma nav secināms, kādi apstākļi vēl ņemti vērā, nosakot sodu) /pers. A/ piemērots naudas sods 20 *euro*.

Tiesa norāda, ka iestāde nepamatoti konstatējusi lietā atbildību pastiprinošu apstākli. /pers. A/ saukts pie administratīvās atbildības par emocionālu vardarbību pret bērnu, līdz ar to nepilngadīgas personas iesaistīšana pārkāpumā ir administratīvā pārkāpuma sastāva obligātā pazīme. Tikai un vienīgi emocionālu vai fiziku vardarbību pret bērnu var kvalificēt pēc LAPK 172.^{2} panta. Tiesa uzsver, ka viens un tas pats apstāklis (šajā gadījumā nepilngadīgā saistība ar pārkāpumu) vienlaicīgi nevar būt gan kvalificējoša pazīme, gan atbildību pastiprinošs apstāklis. Ja konkrētā pazīme ir obligāta pārkāpuma kvalifikācijai, tad tā nevar vienlaicīgi pastiprināt atbildību, proti, kvalificējošās pazīmes konstatēšana ir prioritāra.

Saskaņā ar LAPK 289.^{12} panta otrās daļas 4. punktu tiesa, izskatot sūdzību administratīvā pārkāpuma lietā, taisa vienu no šādiem spriedumiem: groza soda mēru ietvaros, kas paredzēti normatīvajā aktā par atbildību par administratīvo pārkāpumu.

Ņemot vērā, ka iestāde atbildību pastiprinošu apstākli konstatējusi kļūdaini, tiesai ir jāgroza noteiktais soda mērs. Tiesas vērtējumā naudas sods ir samazināms no 20 *euro* uz 15 *euro*.

[11] Ņemot vērā spriedumā izvērtētos tiesiskos un faktiskos apstākļus un izdarītos secinājumus, tiesa atzīst, ka /pers. A/ ir izdarījis LAPK 172.^{2} panta pirmajā daļā paredzēto administratīvo pārkāpumu, viņa vaina ir pilnībā pierādīta, viņš pamatoti saukts pie administratīvās atbildības, taču tiesai ir jāgroza noteiktais soda mērs.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 289.^{12} panta otrās daļas 4. punktu, tiesa

nosprieda

grozīt /pers. A/ soda mēru no 20 *euro* uz 15 *euro*, kas noteikts ar Dobeles novada Administratīvās komisijas Bērnu lietu apakškomisijas 2018. gada 28. marta lēmumu Nr. D41/67-AK (administratīvā pārkāpuma protokols Nr. PC 188236).

Spriedumu var pārsūdzēt Zemgales apgabaltiesā 10 darba dienu laikā no pilna sprieduma pieejamības dienas tiesas kancelejā, iesniedzot apelācijas sūdzību Zemgales rajona tiesā.

Pilns spriedums pieejams tiesas kancelejā 2018. gada 15. novembrī.

Tiesnese I. Putra